

SÁMEDIGGI

Evttohus rievdadit Sámedikki
doarjjaortnegiid mánáidgárddiide main
lea sámegielaat fáalaldat

Forslag til endring av Sametingets
tilskuddsordninger til barnehager med
samiskspråklig tilbud

Vedtatt 18.05.2026

Sak 26/3382

Gulaskuddan x Høring

Innholdsfortegnelse

INNLEDNING	3
BAKGRUNNEN FOR FORSLAGET	3
DAGENS SØKERBASERT TILSKUDDSDORDNINGER TIL BARNEHAGER MED SAMISK TILBUD	4
SAMETINGETS VURDERINGER OG FORSLAG	4
NYE BEREGNINGSREGLER	7

Innledning

Sametinget sender med dette forslag til endringer av Sametingets søkerbasert tilskuddsordninger til barnehager med samisk tilbud på høring.

Sametinget foreslår å endre dagens tilskuddsordninger til barnehager.

Forslaget innebærer at Sametinget gjennom tilskuddsordningen skal implementere sterke språkmodeller og pedagogiske prinsipper for samiske barnehager i arbeidet med samisk språk og kultur i barnehager med samiskspråklig tilbud.

Bakgrunnen for forslaget

Endring av Sametingets tilskuddsordning til samiske barnehager er forankret i Mánočalbmi erklæringen (2025–2029), og er en oppfølging av Beaveálgu erklæringen (2021-2025), der samarbeidspartnerne (NSR, Ávjovári Johttisápmelaččaid Listu og Sámeálbmot bellodat) vil at Tilskuddsordningene til samiske barnehager og avdelinger skal gjennomgås for å sikre barnehagenes mulighet til å lykkes med samisk språk- og kulturarbeid. Vi vil videreføre ordning med sámástahtte/språkmedarbeidere i barnehagene.

Som en oppfølging av Beaveálgu erklæringen har sametingsrådet i sak 38/22 Sametingsrådets redegjørelse om kvalitetsutvikling i den samiske barnehagesektoren, gitt Sametingets plenum en redegjørelse om hvorfor det er behov for å styrke kvaliteten i samiskspråklige barnehagetilbud gjennom forvaltning av Sametingets tilskudd til samiskspråklige barnehager. Det ble samtidig varslet i redegjørelsen at sametingsrådet vil igangsette arbeidet med å endre Sametingets tilskuddsordninger for barnehager.

Nåværende tilskuddsordning til samiske barnehager ble opprettet i 1986. Ordningen skulle da dekke ekstrautgifter et samisk barnehagetilbud medfører. Fram til og med år 2000 var det to daværende respektive fylkesmenn som forvaltet tilskuddsordningen. I 2001 overtok Sametinget forvaltningen av tilskuddet. Sametinget har ikke gjort større endringer i tilskuddsordningene, men har sett at endringer i barnehagesektoren og samfunnet for øvrig gjør at det er behov for å gjøre endringer i forvaltningen av Sametingets tilskudd til barnehager.

Det er gjennomført evaluering av tilskuddsordningene i to omganger; i 2015 gjennomførte Nordlandsforskning evalueringen Samisk i barnehagen? - Ei evaluering Sametingets tilskuddsordning til barnehager og PWC leverte sin evalueringsrapport Evaluering av Sametingets søkerbaserte tilskudd til barnehager i 2021. Begge evalueringsrapportene anbefaler at Sametinget endrer tilskuddsordningene, slik at målet med tilskuddene spisses i forhold til språkarbeid og barnas språkutvikling. Evalueringene anbefaler at beregningsregler endres slikt at de baseres på antall barn og ikke avdelinger, og at tilskuddsordningene tilpasses barnehagenes språksituasjon. Videre anbefaler evalueringene å styrke tilskuddsordningen ved å øke tilskuddet, for å sikre at den bidrar til å få flere samiskspråklige barn.

Sametinget har en aktiv rolle og setter premisser for barnehagesektoren. Sametinget er delaktig i de fleste prosesser som foregår i både den nasjonale- og samiske barnehagesektoren. Det mest synlige og utadvendte premisset er Sametingets utviklingsprosjekt SáMOS (sámi mánát odđa searvelanjain). Sametinget har i prosjektperioden 2018-2023 satset på å øke kvaliteten i samiske barnehager. Prosjektet har levert rapport om sterke språkmodeller og en håndbok om pedagogiske prinsipper for samiske barnehager. Prosjektet anbefaler å ta dette i bruk i samiske barnehager for å øke kvaliteten i språkarbeidet og det pedagogiske innholdet.

Nasjonal barnehagestrategi Barnehagen for en ny tid mot 2030 har som overordnet mål at alle barn skal ha tilgang til et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet i hele landet. Nasjonalt satses det på å utjevne kvalitetsforskjeller mellom barnehagene og øke barnehagepersonalets kompetanse.

Dagens søkerbasert tilskuddsordninger til barnehager med samisk tilbud

Sametingets tilskudd til barnehager er økonomiske tilleggsordninger som skal bidra til at samiske barn får et samiskspråklig barnehagetilbud som ivaretar og styrker samisk språk, kultur og identitet. Tilskuddsordningene er rettet mot barnehager med samiske barn, både samiske barnehager og ordinære barnehager som tilbyr samisk språkopplæring. Sametingets tilskudd ytes som et supplement til den ordinære statlige finansieringen av barnehagesektoren gjennom kommunenes rammetilskudd.

Sametinget har frem til nå valgt å bruke begrepet *samisk barnehagetilbud* som fellesbegrep for barnehagetilbudene som har et samisk innhold. Barnehager som kan søke tilskudd fra Sametingets tilskuddsordninger for barnehager er kategorisert som følgende;

- a) *samiske barnehager*, dvs. barnehager som har vedtektsfestet at driften bygger på samisk språk og kultur.
- b) *barnehager med samisk avdeling*, dvs. norske barnehager med samisk avdeling som har vedtektsfestet at driften bygger på samisk språk og kultur.
- c) *barnehager med tilbud om samisk språkopplæring*, dvs. barnehager som gir samisk språkopplæring til enkeltbarn eller mindre grupper av barn.

Sametinget forvalter i dag følgende søkerbaserte tilskuddsordninger til barnehager som skal bidra til å styrke barnehagenes arbeid med samisk språk og kultur:

Tabellen viser beregningsmodell for dagens tilskuddsordning.

Tilskudd til samiske barnehager og avdelinger	- Antall avdelinger* 85 520kr - Antall samiskspråklige ansatte (i hel stilling, begrenset oppad til to samiskspråklige ansatte pr avdeling) * 53 942kr
Tilskudd til samisk språkopplæring i barnehager	- Antall avdelinger * 65 000kr

I Sametingets budsjett for 2026 er det til sammen avsatt 13 048 000 kr til ovennevnte tilskuddsordninger.

Sametingets vurderinger og forslag

Det samiske samfunnet er i stadig endring. Det gjelder også barnehagesektoren, hvor det satses på å styrke og utvikle kvalitet og kompetanse. Demografiske endringer innebærer at flere samiske familier flytter til byene og stadig færre samer bor i tradisjonelle samiske områder. Utenfor tradisjonelle samiske områder blir barnehagen ofte den eneste språkarenaen som støtter familiens språkarbeid utenfor hjemmet. Tradisjonelle samiske områder blir også berørt av de demografiske endringene ved at det blir færre barn og færre samiskspråklige barnehagetilbud.

I det samiske samfunnet er samiske barnehager og samiskspråklige barnehagetilbud det viktigste tiltaket det offentlige kan gjøre for å styrke og utvikle samiske språk. Det er klare forventninger fra det samiske samfunnet til samiske barnehager om at barn skal lære, få styrket og utviklet sitt samiske språk, sin kultur og sin samiske identitet i barnehagen. Det er grunn til å tro at

samiskspråklige barnehagetilbud i dag har en stor og viktig rolle i barns tilegnelse, bevaring, og utvikling av samisk språk. Dette vurderer vi på bakgrunn av at mange barnehager barn bor i område der de ikke har språkstøtte.

Sametinget forvalter i dag 4 ulike tilskuddsordninger til barnehager. Av disse 4 er tre av tilskuddsordninger søkerbaserte ordninger som barnehager kan søke på. Sametinget ser behovet å tydeliggjøre målsetningen med tilskuddsordningene, og være tydeligere på hvordan barnehagene skal bruke tilskuddsmidlene. Sametinget foreslår derfor at tilskudd til samiske barnehager og avdelinger, og tilskudd til samisk språkopplæring slås sammen til ny tilskuddsordning *Tilskudd til samiskspråklig barnehagetilbud*, som innrettes med tre språknivåer. Denne ordningen skal ha tydelige krav til systematisk språkarbeid i barnehagen og skal bidra til å styrke samisk språk i barnehagen.

Ny ordning vil sikre at barnehagene får en ekstra språkressurs (sámástahtte) på toppen av grunnbemanningen som vil sikre arbeidet med innføring og tilrettelegging av språkarbeidet etter sterke språkmodeller.

Utviklingsmidlene skal anvendes til å sikre en målrettet og kvalitetsfremmende innsats knyttet til videreutvikling av sterke språkmodeller samt styrking og systematisering av pedagogiske prinsipper for samiske barnehager.

Samtidig vil ordningen gjøre det lettere for barnehagene å søke og rapportere på tilskudd, da dette gjøres i en søknad og en rapportering. I motsetning til i dag hvor barnehagene må søke og rapportere tilskudd over flere tilskuddsordninger.

Den samiske barnehagesektoren er mangfoldig og består av ulike samiskspråklige tilbud. Det finnes sørsamisk-, lulesamisk- og nordsamiskspråklige barnehager, og alle disse barnehagene har ulike behov og utgangspunkt i forhold til det lokale samiske språket og kulturen. Samiskspråklige barnehagetilbud har også ulike nivå for språkarbeidet. Mange barnehager har gjennom blant annet evalueringene gitt uttrykk for at de trenger hjelp og støtte i form av metoder for, og tilskudd til språkarbeidet. Evalueringene av tilskuddsordningene har avdekket at det er behov for systematisk språkarbeid i barnehagene for at barna skal bli samiskspråklige, og en mer rettferdig fordeling av midlene. Sametinget foreslår derfor at tilskuddsordningen *Tilskudd til samiskspråklig barnehagetilbud* blir nivådelt slik at barnehager skal få bedre utgangspunkt og mulighet til å arbeide ut ifra barnehagens språknivå og opp mot målet om å ta i bruk sterke språkmodeller. En nivådelt ordning vurderes å gi mulighet til å oppnå utvikling i språkarbeidet, og dermed også mulighet til å oppnå et høyere nivå i tilskuddsordningen.

Beregningsreglene er endret fra antall avdelinger til antall barn, da Sametinget ser at fordelingen pr avdeling gir skjev fordeling av midlene.

Barnehager med flere avdelinger og få barn får mer i tilskudd, enn en barnehage med få avdelinger og flere barn. Samiskspråklig ansatte er avgjørende for at barn blir samiskspråklige, ikke antall avdelinger.

Nivådeling etter barnehagens samiskspråklige utgangspunkt:

1) **Samiskspråklig, enspråklig barnehage** (*samisk språk er det eneste språket som brukes mellom voksne og barn i barnehagen*)

- Barnehagen arbeider etter befestningsmodellen innenfor sterke språkmodeller, hvor formålet er å befeste språkferdighetene hos barn som har samisk som hjemmespråk. I befestningsmodellen er samisk kommunikasjonsspråket.
- Samisk barnehage: Barnehagen skal være vedtektsfestet at innholdet i barnehagen bygger på samisk språk og kultur. Barnehagen skal styrke barns identitet som samer ved å fremme, bruke og utvikle samisk språk og kultur. Barnehagen ledes av samiskspråklig pedagogisk personale. Ansatte i barnehagen er samiskspråklige, og driftsspråket er samisk.
- Samisk avdeling i en annen barnehage: Avdeling skal være vedtektsfestet at innholdet bygger på samisk språk og kultur. Barnehagen skal styrke barns identitet som samer ved å fremme, bruke og utvikle samisk språk og kultur. Ansatte i avdelingen er samiskspråklige, og avdelingens driftsspråk er samisk.
- Barnehager og avdelinger som er vedtektsfestet skal arbeide etter Rammeplanen for 2017 kapittelet samiske barnehager.

2) **Samiskspråklig, flerspråklig barnehage** (*samisk språk er hovedspråk, men voksne og barn bruker flere språk*)

- Barnehagen arbeider etter tilegnelsesmodellen innenfor sterke språkmodeller, hvor barnet skal tilegne seg samisk språk. Dette krever bevisste språkpraksiser og at resultatoppnåelsen må vurderes jevnlig. Norskspråklige barn skal bli produktivt samiskspråklige ved at barnets kommunikasjon i barnehagen er samisk.
- Samisk barnehage: En barnehage som har vedtektsfestet at innholdet i barnehagen bygger på samisk språk og kultur. Barnehagen skal styrke barns identitet som samer ved å fremme, bruke og utvikle samisk språk og kultur. Barnehagen ledes av tospråklig pedagogisk personale. Ansatte i barnehagen er tospråklige. Samhandling med barna foregår på samisk, norsk kan brukes som hjelpespråk.
- Samisk avdeling i en annen barnehage: Avdeling som har vedtektsfestet at innholdet bygger på samisk språk og kultur. Barnehagen skal styrke barns identitet som samer ved å fremme, bruke og utvikle samisk språk og kultur. Ansatte i avdelingen er tospråklige. Samhandling med barna foregår på samisk, norsk kan brukes som hjelpespråk.
- Barnehager og avdelinger som er vedtektsfestet skal arbeide etter Rammeplanen for 2017 kapittelet samiske barnehager.

3) **Norskspråklig barnehage, begrenset samisk bruk** (*bruk av samisk språk er begrenset til bestemte situasjoner*)

- Barnehager som arbeider etter dryppmodellen innenfor sterke språkmodeller. Barnehagen skal ta i bruk bevisste språkpraksiser for å styrke språktilbudet og legge bedre til rette for at barn kan tilegne seg samisk språk. Barnehagen er norskspråklig, ansatte som gir samiskspråkopplæring skal være samiskspråklig.
- Tildelingen begrenses til maks 10 barn per barnehage.
 - Barnehager med flere enn 10 barn kan søke, men vil kun få tildelt for 10 barn.

- Barnehage med flere enn 10 barn har grunnlag for å opprette egen samisk språklig avdeling som jobber etter sterke språkmodeller – **jfr. 2.Samiskspråklig, flerspråklig barnehage** (*samisk språk er hovedspråk, men voksne og barn bruker flere språk*)

Den nye søkerbaserte tilskuddsordningen *Tilskudd til samiskspråklig barnehagetilbud* vil kreve at regelverk og beregningsregler endres.

Nye beregningsregler

Tabellene nedenfor viser nåværende tilskuddsordninger og foreslåtte endringer:

Ny tilskuddsordning – Samisk barnehage

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
<ul style="list-style-type: none"> - Antall barn * 2000kr - Antall samiskspråklige ansatte * 25.000kr - Sámástahte 250.000kr pr barnehage - Utviklingsmidler 115.200kr pr barnehage 	<ul style="list-style-type: none"> - Antall barn * 2000kr - Antall samiskspråklige ansatte * 25.000kr - Sámástahte 150.000kr pr barnehage - Utviklingsmidler 50.000kr pr barnehage 	<ul style="list-style-type: none"> - Antall barn * 2000kr - Sámástahte 50.000kr pr barnehage

*pris reguleres årlig

Eksempel på tilskuddsberegning

Nivå 1:

En samisk barnehage med 20 barn og 5 samiskspråklige ansatte delt på 2 avdelinger.

Ny tilskuddsberegning:

Antall barn	20 * 2.000 kr =	40.000 kr
Antall samiskspråklig ansatte	5* 25.000 kr =	125.000 kr
Sámástahte		250.000 kr
<u>Utviklingsmidler</u>		<u>115.200 kr</u>
Til sammen		530.200 kr

Tidligere tilskuddsberegning ville utgjøre:

Antall avdelinger	2 * 85.520 kr =	171.040 kr
<u>Antall samiskspråklige ansatte</u>	<u>4 * 53.942 kr =</u>	<u>215.768 kr</u>
Til sammen		386.808 kr

Nivå 2:

En samisk barnehage med 20 barn, 3 samiskspråklige ansatte og 2 norsk språklige ansatte delt på 2 avdelinger.

Ny tilskuddsberegning:

Antall barn	20 * 2.000 kr =	40.000 kr
Antall samiskspråklig ansatte	3* 25.000 kr =	75.000 kr
Sámástahte		150.000 kr
<u>Utviklingsmidler</u>		<u>50.000 kr</u>
Til sammen		315.000 kr

Tidligere tilskuddsberegning ville utgjøre:

Antall avdelinger	2 * 85.520 kr =	171.040 kr
<u>Antall samiskspråklige ansatte</u>	<u>3 * 53.942 kr =</u>	<u>161.826 kr</u>
Til sammen		332.866 kr

Nivå 3:

Norskspråklig barnehage med 10 samiske barn og samiskspråkarbeider delt på 2 avdelinger.

Ny tilskuddsberegning:

Antall barn	10 * 2.000kr =	20.000 kr
<u>Sámástahte</u>		<u>50.000 kr</u>
Til sammen		70.000 kr

Tidligere tilskuddsberegning ville utgjøre:

<u>Antall avdelinger</u>	<u>2 * 65.000 kr =</u>	<u>130.000 kr</u>
Til sammen		130.000 kr

